Klinik HIV/AIDS Sempozyumu 2010

DÜNYADA HIV/AIDS EPİDEMİYOLOJİSİ

Dr. Aygen Tümer
Hacettepe AIDS Tedavi ve Araştırma Merkezi (HATAM)

AIDS CAN AFFECT ANYONE

© Health Education Authority/Avert

AIDS EVERYONE NEEDS TO KNOW THE FACTS

Call the free National AIDS Helpline on 0800 567 123 (24 hours)

HIV/AIDS 1994
Toplam: 17 Milyon

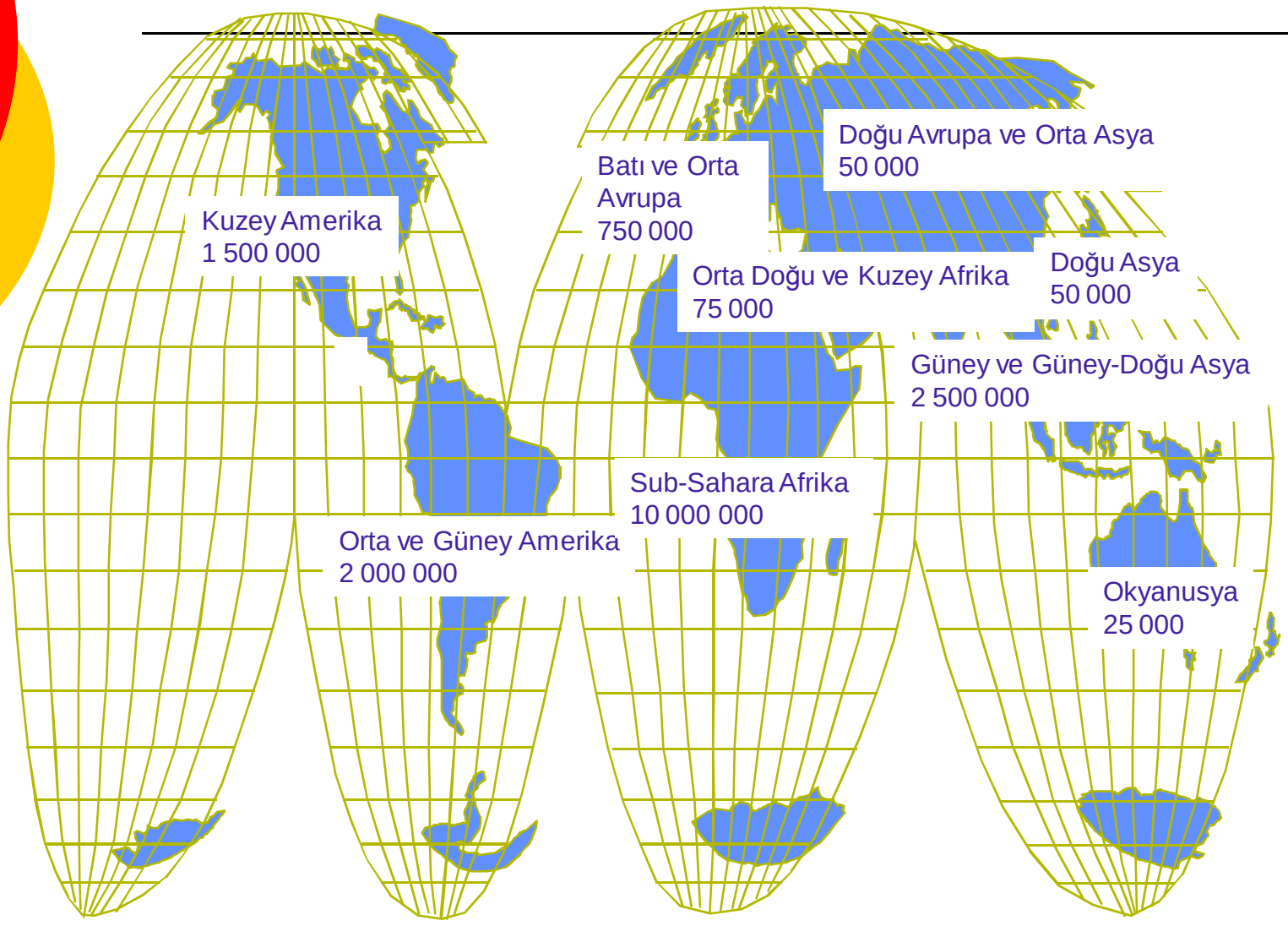

HIV/AIDS 1997
Toplam: 30.6 Milyon

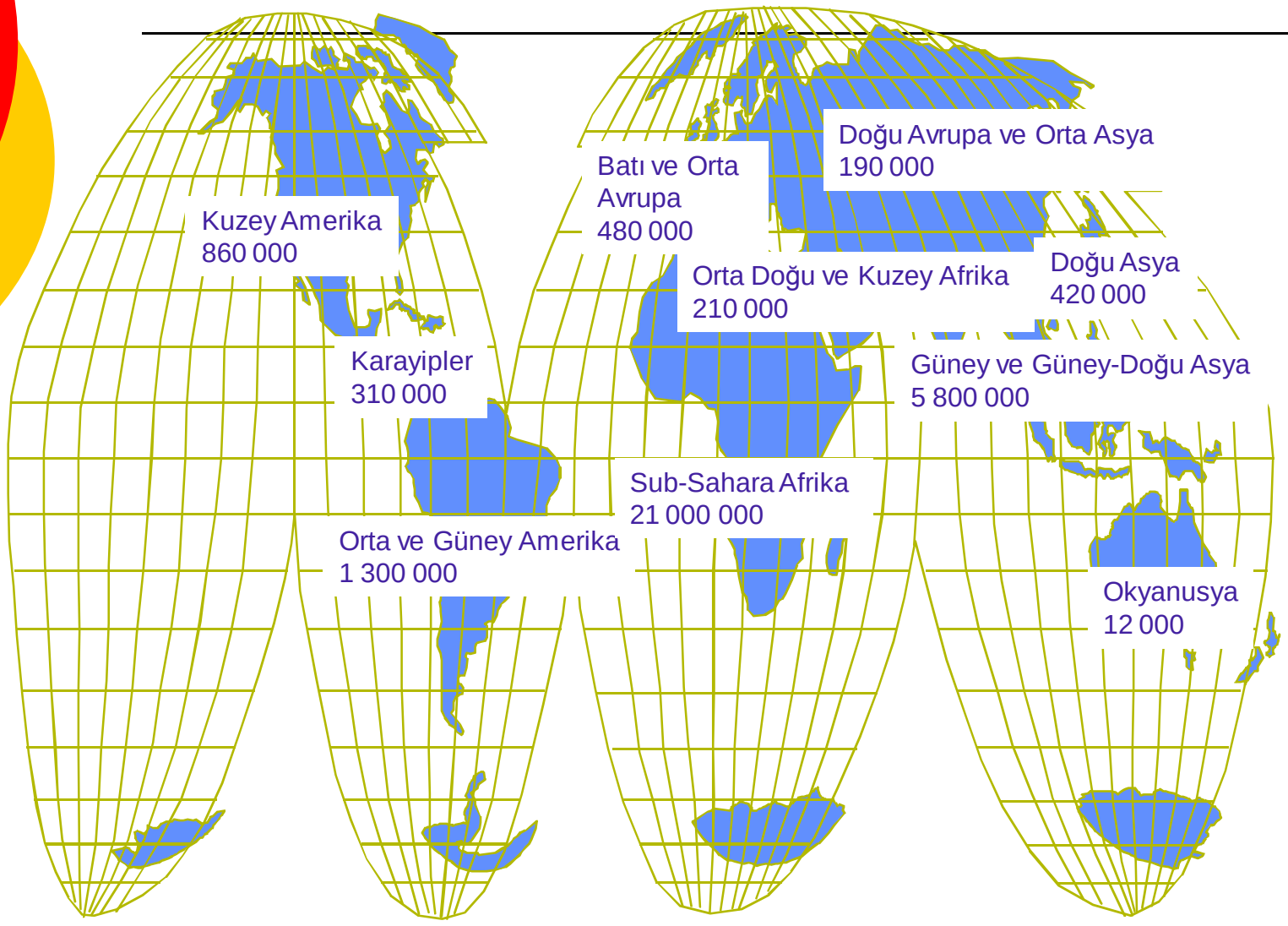

HIV/AIDS 2004
Toplam: 46 Milyon

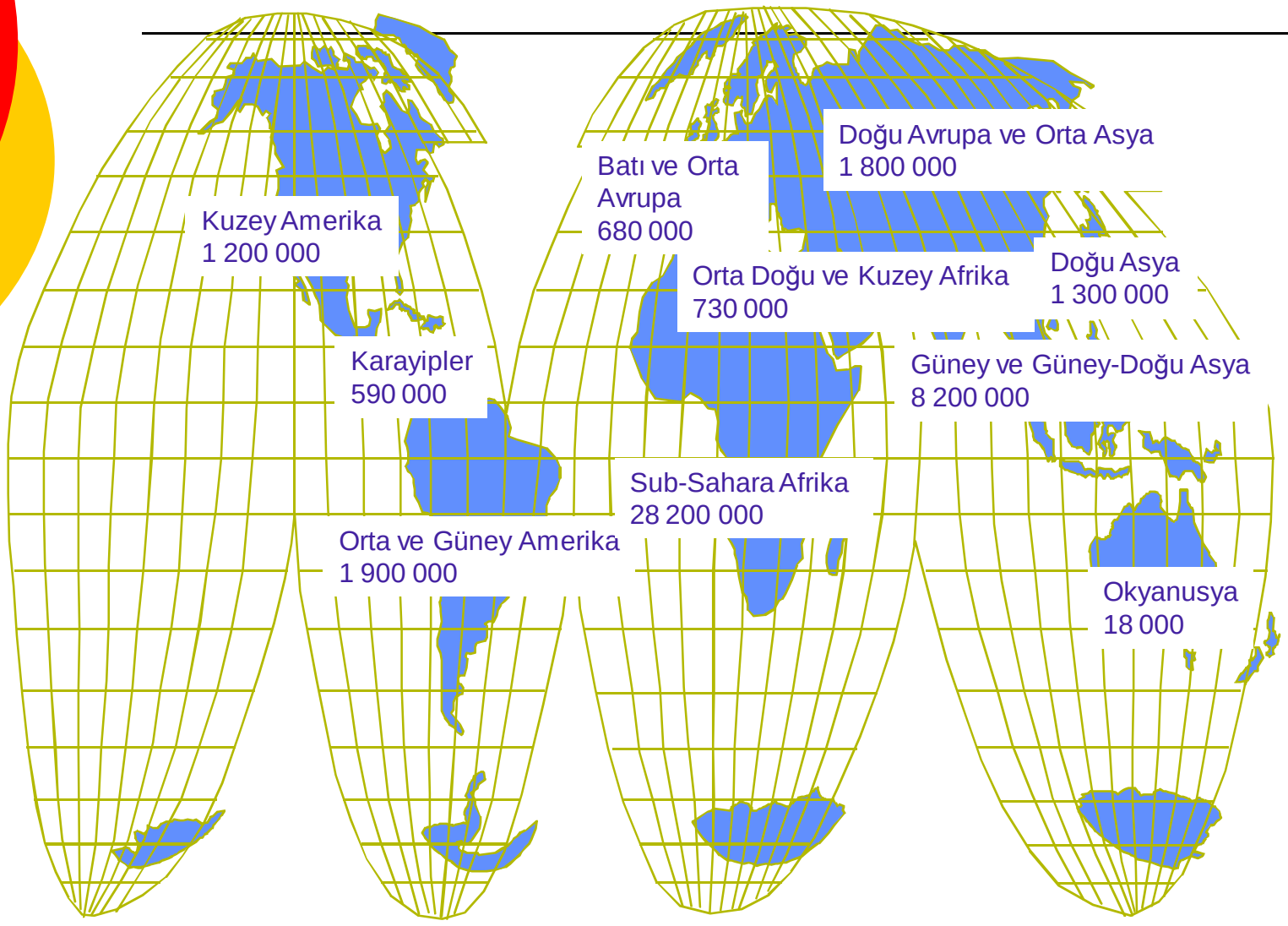

HIV/AIDS 2008
Toplam: 33.4 Milyon

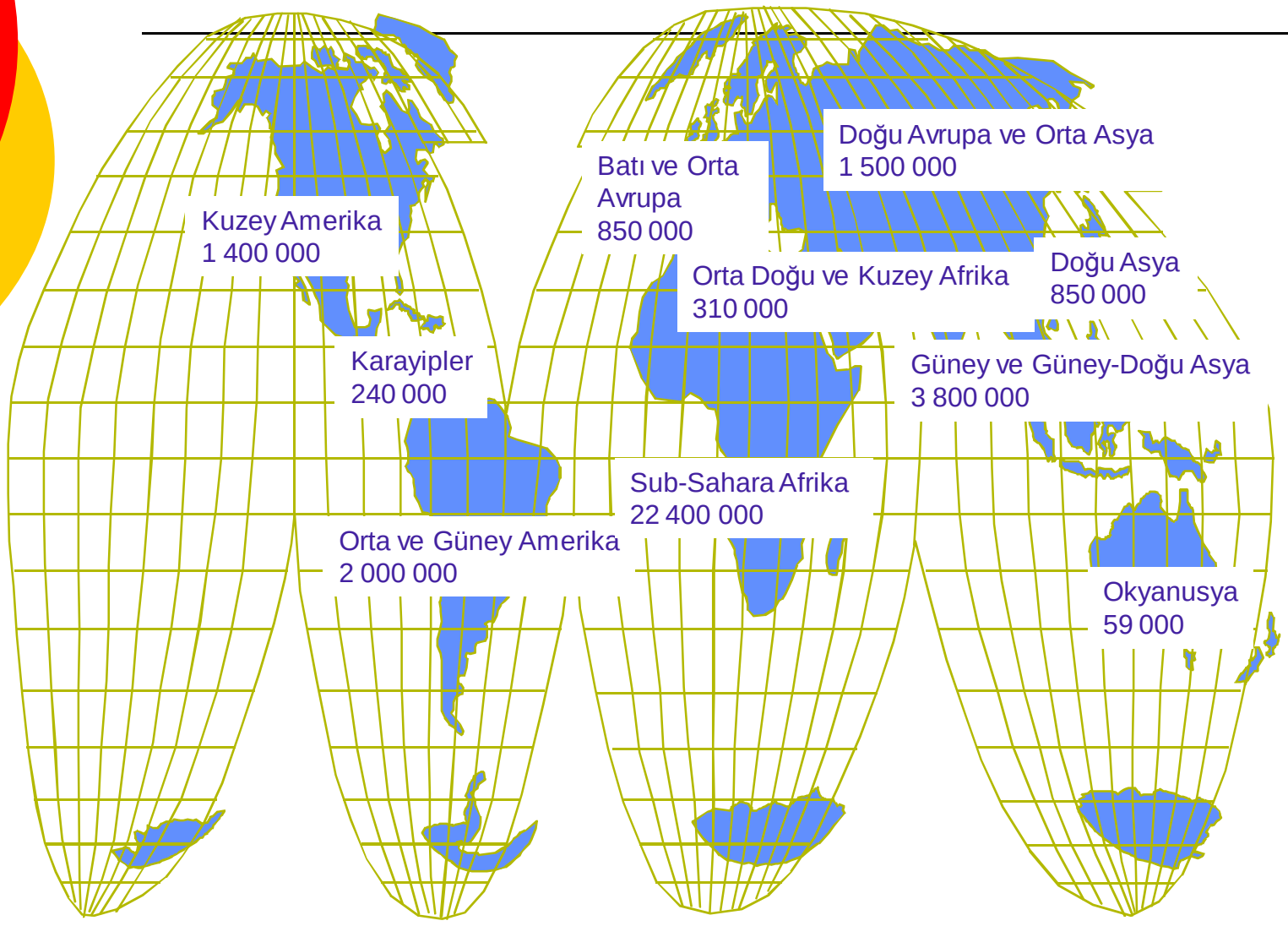

HIV/AIDS 2009
Toplam: 33.3 Milyon

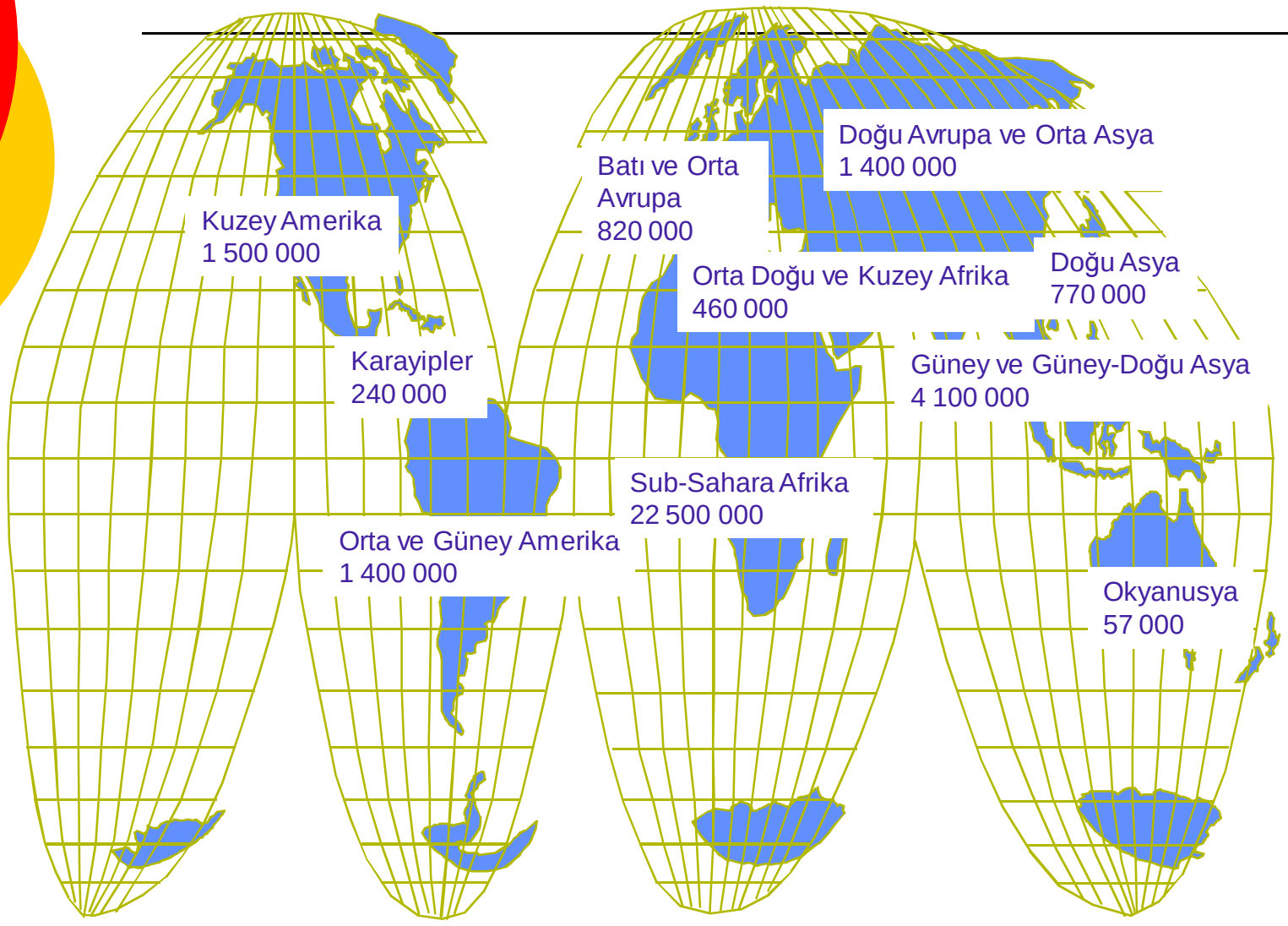

HIV/AIDS
(Aralık 2009, Dünya Sağlık Örgütü)

HIV/AIDS ile yaşayanlar

Toplam	**33.3 milyon**
Erişkin	30.8 milyon
Kadın	15.9 milyon
15 yaş altı çocuklar	2.5 milyon

HIV/AIDS
(Aralık 2009, Dünya Sağlık Örgütü)

2009 yılında HIV enfekte yeni vakalar

Toplam	**2.6 milyon**
Erişkin	2.2 milyon
15 yaş altı çocuklar	370 000

2009 yılında HIV/AIDS hastalığından ölenler

Toplam	**1.8 milyon**
Erişkin	1.6 milyon
15 yaş altı çocuklar	260 000

2009 yılında her gün 7000 yeni enfekte vaka

- % 97'si düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşamakta,
- Yaklaşık 1000 kişi 15 yaş altı çocuk,
- Yaklaşık 6000 kişi 15 yaş ve üstü yetişkinler olup;
  - yaklaşık % 51'i kadınlar,
  - yaklaşık % 41'i gençler (15-24 yaş)

Küresel HIV prevalansı, 2009

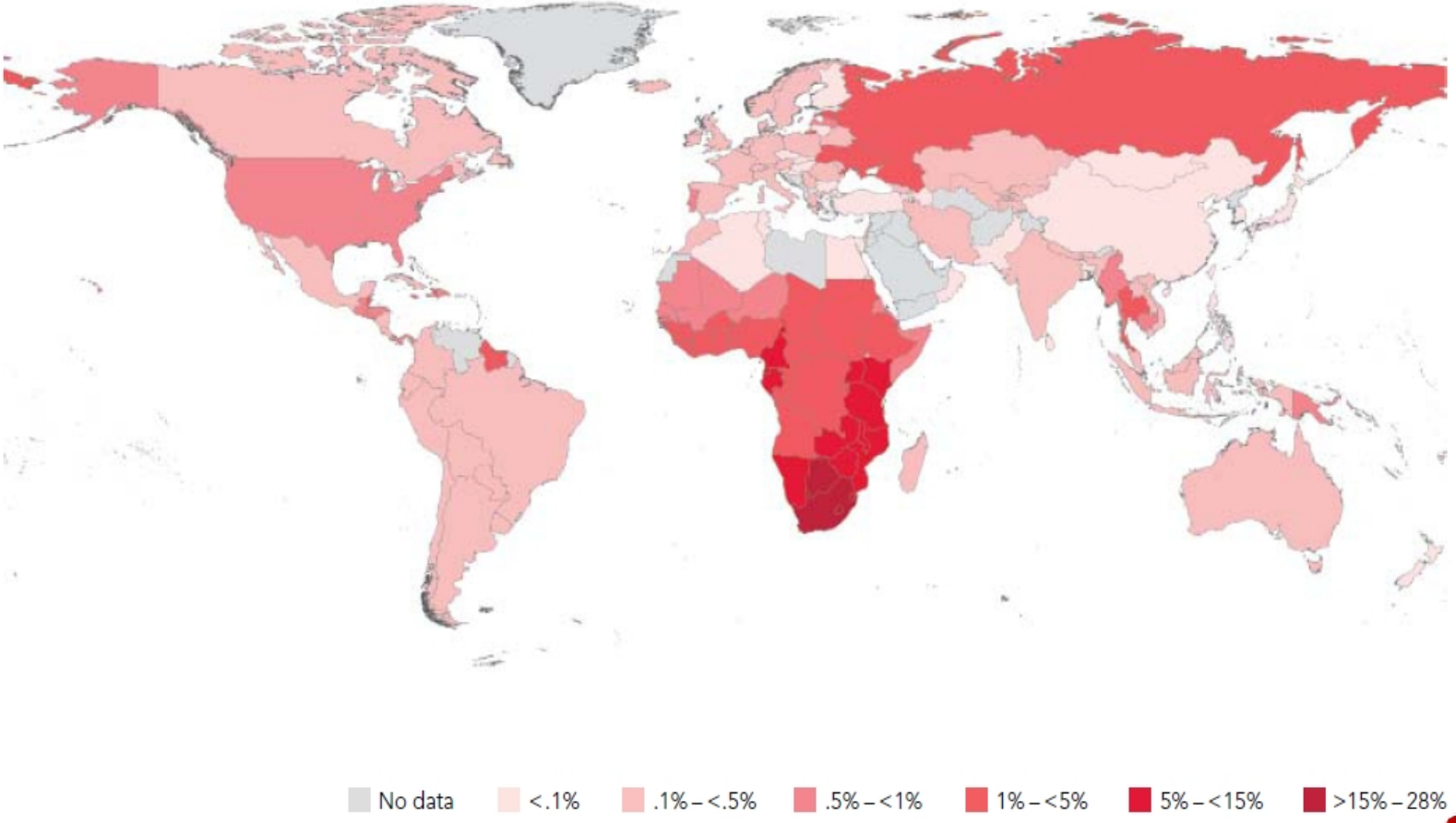

UNAIDS 2010 RAPORU - 1

- Epideminin zirveye ulaştığı 1999 yılından beri HIV enfekte kişi sayısında yüzde 19 azalma,
- Bu azalma zafer olarak kabul edilmemeli; 2009 yılında HIV/AIDS ile mücadeleye ayrılan yatırım ilk kez artmadı,
- Düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşayan ve tedavi ihtiyacı olan 15 milyon HIV enfekte kişiden bugün 5.2 milyonu tedaviye ulaşmakta,
- HIV/AIDS hastalığına bağlı ölüm sayıları azalmakta,

UNAIDS 2010 RAPORU - 2

- 2009 yılında %67 oran ile **Sub-Sahara Afrika** dünyada en fazla HIV enfekte kişi sayısına sahip bölge,

- 2001 ve 2009 yılları arasında 22 **Sub-Sahara Afrika** ülkesinde HIV enfekte kişi oranı %25'ten fazla azaldı,

- **Orta ve Güney Amerika** bölgesinde HIV enfekte kişi sayısı en fazla Brezilya’da,

- **Orta ve Güney Amerika**’da HIV enfekte çocuk sayısı azalmakta olup, daha da düşme eğiliminde,

UNAIDS 2010 RAPORU - 3

- **Kuzey Amerika ve Batı-Orta Avrupa**'da erkekler ile cinsel ilişkiye giren erkekler en fazla görülen bulaşma yolu,

- 2007 yılında, **Kuzey Amerika ve Batı-Orta Avrupa** bölgesinde Birleşik Krallık (UK)'da erkeklerle cinsel ilişkiye giren erkekler arasında yeni HIV enfeksiyonu tanısı o tarihe kadar görülen en yüksek seviyesinde,

- **Karayipler**, Sub-Sahara Afrika gibi HIV enfekte kişiler arasında kadınların oranının erkeklerden daha fazla olduğu bölge.

Regional HIV/AIDS statistics 2001 and 2009

		Adults and children living with HIV	Adults and children newly infected with HIV	% Adult prevalence (15–49 years)	AIDS-related deaths among adults and children
SUB-SAHARAN AFRICA	**2009** 2001	**22.5 million** 20.3 million	**1.8 million** 2.2 million	**5.0** 5.9	**1.3 million** 1.4 million
MIDDLE EAST AND NORTH AFRICA	**2009** 2001	**460 000** 180 000	**75 000** 36 000	**0.2** 0.1	**24 000** 8300
SOUTH AND SOUTH-EAST ASIA	**2009** 2001	**4.1 million** 3.8 million	**270 000** 380 000	**0.3** 0.4	**260 000** 230 000
EAST ASIA	**2009** 2001	**770 000** 350 000	**82 000** 64 000	**0.1** <0.1	**36 000** 15 000
OCEANIA	**2009** 2001	**57 000** 29 000	**4500** 4700	**0.3** 0.2	**1400** <1000
CENTRAL AND SOUTH AMERICA	**2009** 2001	**1.4 million** 1.1 million	**92 000** 99 000	**0.5** 0.5	**58 000** 53 000
CARIBBEAN	**2009** 2001	**240 000** 240 000	**17 000** 20 000	**1.0** 1.1	**12 000** 19 000
EASTERN EUROPE AND CENTRAL ASIA	**2009** 2001	**1.4 million** 760 000	**130 000** 240 000	**0.8** 0.4	**76 000** 18 000
WESTERN AND CENTRAL EUROPE	**2009** 2001	**820 000** 630 000	**31 000** 31 000	**0.2** 0.2	**8500** 7300
NORTH AMERICA	**2009** 2001	**1.5 million** 1.2 million	**70 000** 66 000	**0.5** 0.4	**26 000** 30 000
TOTAL	**2009** 2001	**33.3 million** 28.6 million	**2.6 million** 3.1 million	**0.8** 0.8	**1.8 million** 1.8 million

Doğu Avrupa ve Orta Asya - 1

- 2001 yılından beri HIV enfekte kişi sayısı üç kat artış göstermekte,

2001 yılı	**760.000**
2009 yılı	**1.4 milyon**

- 2001- 2009 yılları arasında dünyada HIV enfekte vakaların % 25 ile en fazla arttığı 7 ülkeden 5'i olan **Ermenistan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan** ve **Tacikistan** Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölgesi'nde bulunmakta,

Doğu Avrupa ve Orta Asya - 2

- Rusya Federasyonu ve Ukrayna, bildirilen yeni HIV enfekte vakaların %90'ını oluşturmakta,
- Ukrayna, tüm Avrupa ve Orta Asya'nın en yüksek yetişkin HIV prevalansına sahip (%1.1),
- HIV bulaşmasında ana yollar; damar içi madde kullanımı, seks işçiliği ve erkekler ile seks yapan erkekler,

Doğu Avrupa ve Orta Asya - 3

- Bölgede 3.7 milyon damar içi madde kullanıcısının ¼'ü HIV enfekte,

Rusya Federasyonu	1.8 milyon kişi	%37'si HIV enfekte
Ukrayna	%39-%50 HIV enfekte	

- Epidemi, çoğunlukla cinsel ilişki kurdukları kadın partnerleri ile madde aracılığı ile **enjektör paylaşan** erkekler ile yayılmakta,

- Sonuçta HIV enfekte kadınların oranı artmakta,

Ukrayna HIV enfekte kişilerin;	1999 yılı	%37'si kadınlar
	2009 yılı	%45

Doğu Avrupa ve Orta Asya - 4

- Erkekler ile seks yapan erkekler arası HIV bulaşma sıklığı;

Ukrayna	%24
Rusya Federasyonu	%6
Gürcistan	%4
Belarus, Litvanya ve Orta Asya'nın bazı bölgelerinde	%0-5

- HIV/AIDS hastalığına bağlı ölümlerin sayısında bölgesel yüksek artış görülmekte,

2001 yılı	18.000
2009 yılı	76.000 (dört kat)

Doğu Avrupa ve Orta Asya

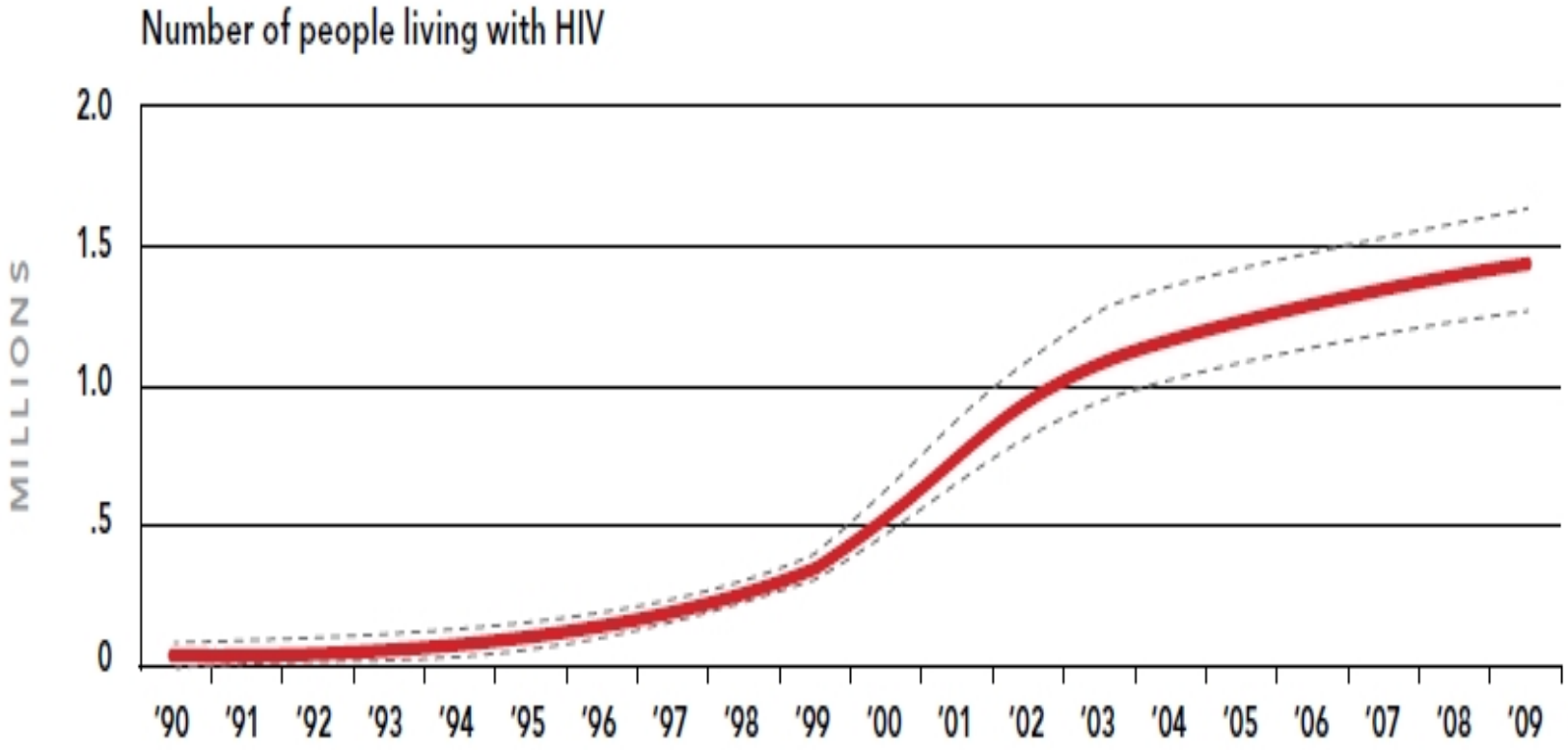

ÖNLEME

- HIV enfeksiyonuna yönelik korunma yöntemleri fayda sağlamakta - HIV epidemisinden en fazla etkilenen birçok ülkede yeni HIV enfeksiyon sayıları düşmekte,

- Davranış değişikliği epideminin seyrinin olumlu yönde değişebileceğini gösterirken, damgalama ve ayrımcılık, hizmetlere erişimi daha kötü hale getirmekte,

- Epidemiden en fazla etkilenen 15 ülkedeki gençler arasında HIV bulaşma oranı, gençlerin daha güvenli cinsellik yaşaması ile %25'den fazla oranda düşmüştür.

TEDAVİ - 1

- Düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşayan ülkelerde ART ulaşım;

  2004 yılı 700.000

  2009 yılı 5.2 milyon kişiye yükseldi

- Günümüzde 10 milyon insanın halen tedaviye erişimi bulunmamakta,

- Anneden bebeğe HIV bulaşmasını engellemek için tedavi alan HIV pozitif hamile kadın sayısı;

  2007 yılında %35

  2009 yılında %53'e yükseldi

TEDAVİ - 2

- HIV enfekte kişiler arasında başlıca ölüm sebebi **Tüberküloz** (TB),
- 2009 yılında HIV enfekte kişiler arasında yaklaşık 380.000 kişi TB'den ölmüş,
- 2009 yılında AIDS ile mücadeleye 15,9 milyar dolar harcanmış, 2010 yılındaki ihtiyaçların karşılanması için fazladan 10 milyar dolar gerekmektedir.

TÜRKİYEDE HIV/AIDS EPİDEMİYOLOJİSİ

HIV/AIDS Kontrolünde Kilometre Taşları

1985 İlk AIDS vakası

1985 Bildirimi zorunlu hastalıklar listesine alınması

1986 Kan ve kan ürünlerinin HIV yönünden taranması

1987 Kan/Organ/Doku donörlerinde ve kayıtlı seks işçilerinde serolojik testler uygulanmaya başlanması

1994 Bildirimlerin kodlu hale getirilmesi

1995 Yeşil kart uygulamasının başlaması

1996 Antiretroviral tedavi geri ödemesine geçilmesi

1996 Ulusal AIDS Komisyonu (UAK) kurulması

2006-2007 Küresel Fon Çalışmaları

ULUSAL AIDS KOMİSYONU (UAK)

- HIV enfeksiyonunun kontrolü ve yayılımını önlemek,
- Ulusal politikaların belirlenmesi,
- Ulusal eylem planının hazırlanmasına yönelik tavsiye kararları almak,
- Sektörler arası işbirliği ve koordinasyonu sağlamak için;
- 1996 yılında,
- Kamu kurumları, Sivil Toplum Kuruluşları ve Özel Sektör olmak üzere 33 Kurum işbirliği ile kuruldu.

ULUSAL AIDS KOMİSYONU
Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü
DPT
Çalışma Bakanlığı
Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
AIDS Savaşım Derneği
Türkiye Aile Planlaması Derneği
Türkiye Kızılay Derneği
Sağlık Bakanlığı
TRT
AIDS ile Mücadele Derneği
PODER
Meslek Odaları
İçişleri Bakanlığı
YÖK
İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı
Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu
Kültür ve Turizm Bakanlığı
TBMM Hukuk Müşavirliği
Türkiye 3. Sektör Vakfı
HATAM
TBMM Tüm Partiler Nüfus ve Kalkınma Grubu
Milli Eğitim Bakanlığı
Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
Türkiye Gazeteciler Cemiyeti
PYD
Başbakanlık
Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
Diyanet İşleri Başkanlığı
Maliye Bakanlığı
Milli Savunma Bakanlığı
Adalet Bakanlığı

HIV/AIDS VAKALARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI
Ekim 1985 – Aralık 2009 **n:3898**

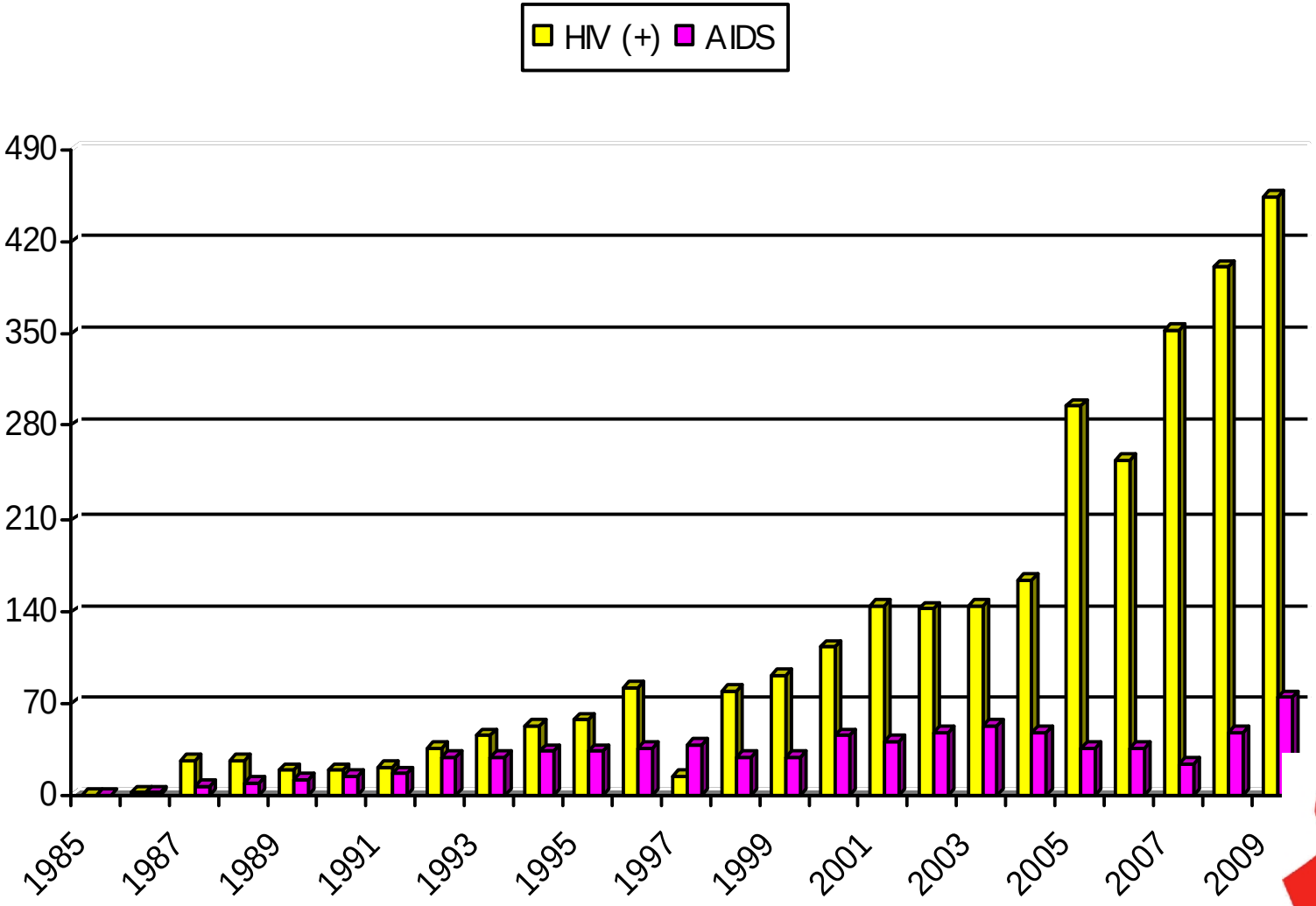

HIV/AIDS VAKALARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI
Ekim 1985–Haziran 2010 **n:4177**

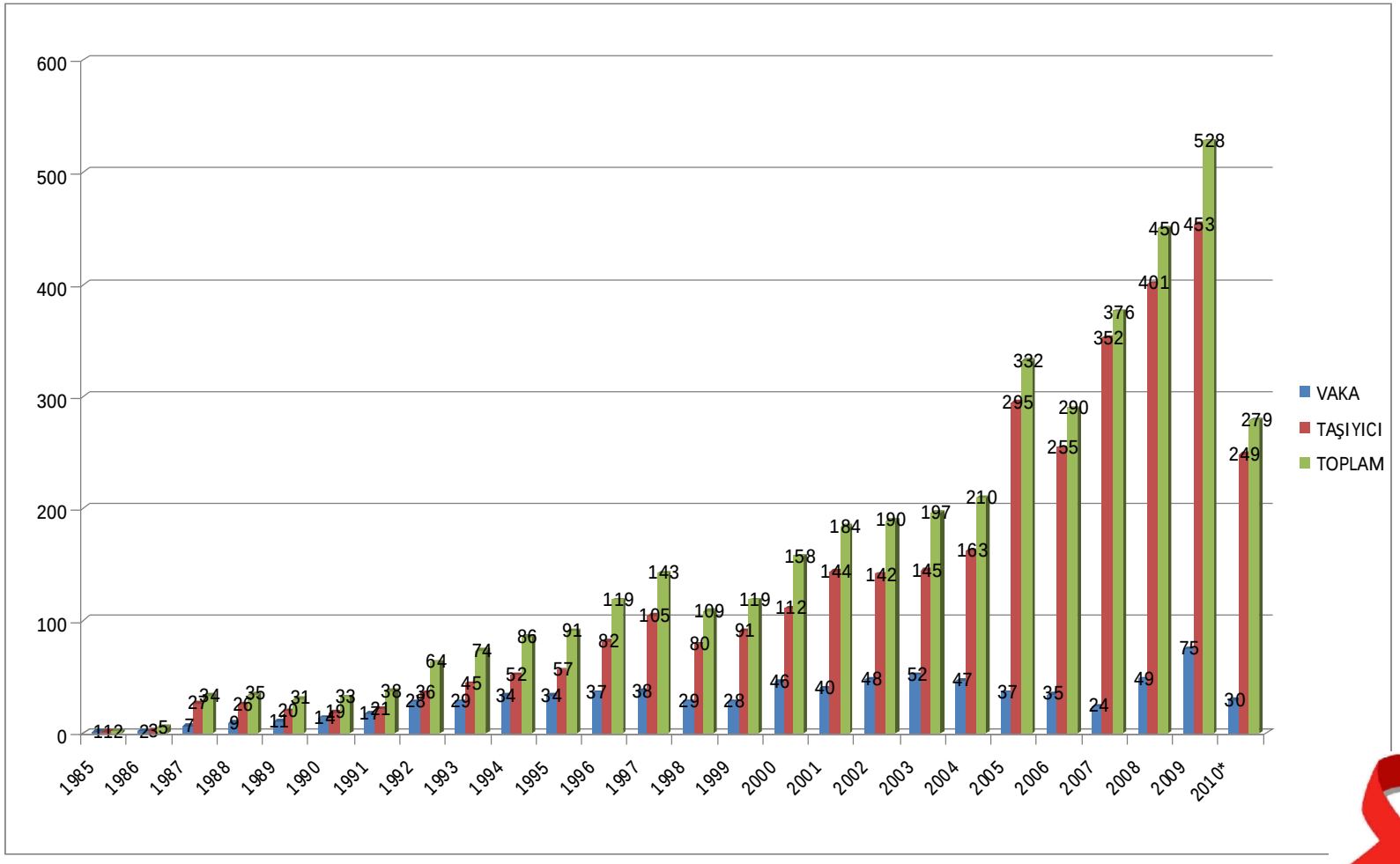

HIV/AIDS VAKALARININ YAŞ VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI
Ekim 1985–Haziran 2010 **n:4177**

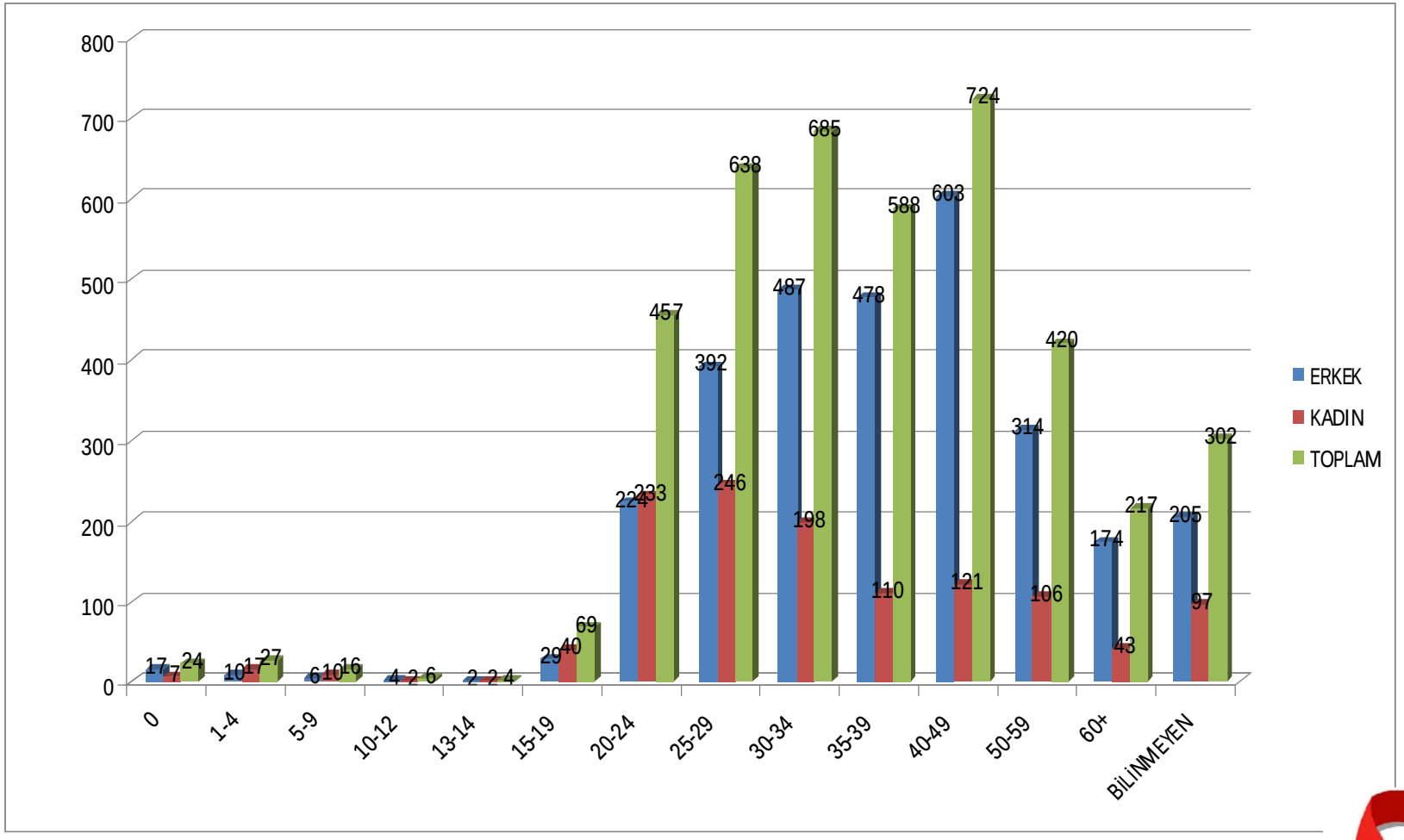

HIV/AIDS VAKALARININ CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

Ekim 1985–Haziran 2010 **n:4177**

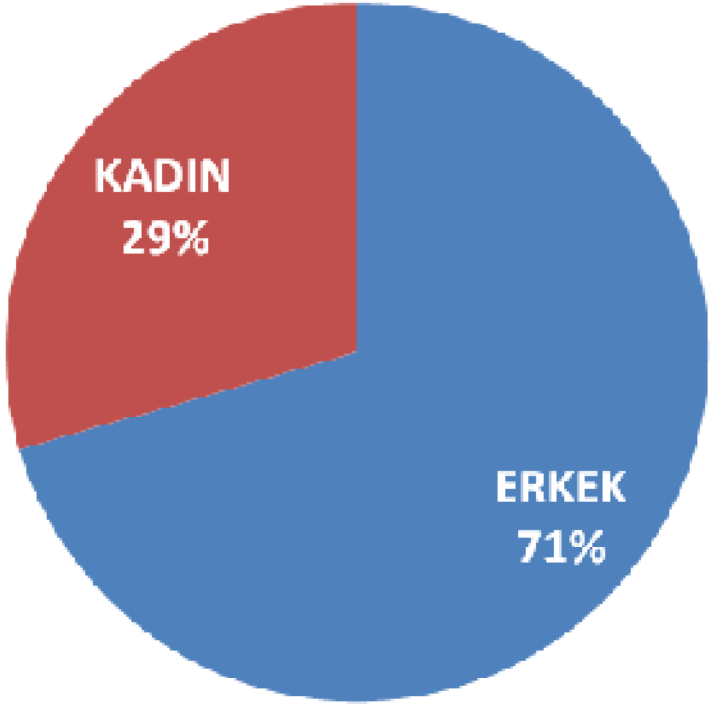

BULAŞMA YOLLARINA GÖRE HIV/AIDS VAKALARININ DAĞILIMI

Ekim 1985–Haziran 2010 **n:4177**

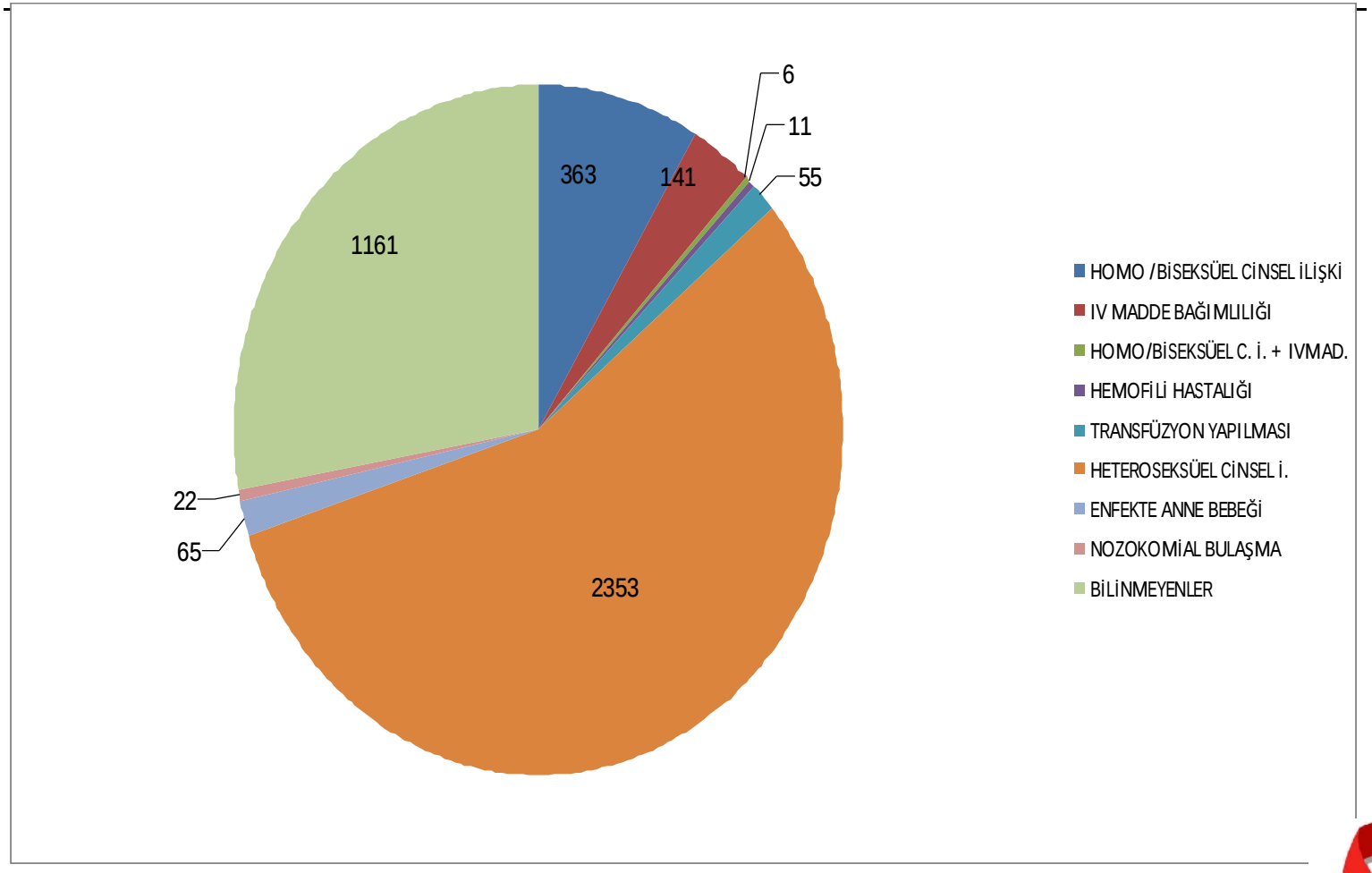

Türkiye'de HIV/AIDS Tanısı Konmuş Vakalarda HIV Bulaşma Yollarının Değişimi

Bulaşma Yolları	1985-2003 arası Görülen Vaka Oranı	2004-2009 arası Görülen Vaka Oranı	Değişim
Heteroseksüel Cinsel İlişki	%51	%63	%12
Homoseksüel Cinsel İlişki	%8	%10	%2
Parenteral Madde Kullanıcıları	%6	%2	%-4
Kan Nakli	%2	%1	%-2
Anneden Bebeğe Geçiş	%1	%2	%0
Diğerleri	%1	%1	%-1
Bilinmeyenler	%30	%23	%-7

Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı ve HATAM

ÜLKEMİZDE HIV ENFEKSİYONUNUN YAYILMA NEDENLERİ

- Toplumun HIV/AIDS hastalığı konusunda bilgi ve bilinç düzeyi
- Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgiler kısıtlı
- Genç nüfusa (15-49 yaş) sahip olmak
- Nüfus hareketliliği
- Turizm ülkesi olmak
- Özellikle kayıtsız çalışan seks işçilerinin artması
- Yurt dışında çalışan işçi popülasyonu
- Damar içi madde kullanımında artış

UYRUĞA GÖRE HIV/AIDS VAKALARI
Ekim 1985–Haziran 2010 **n:4177**

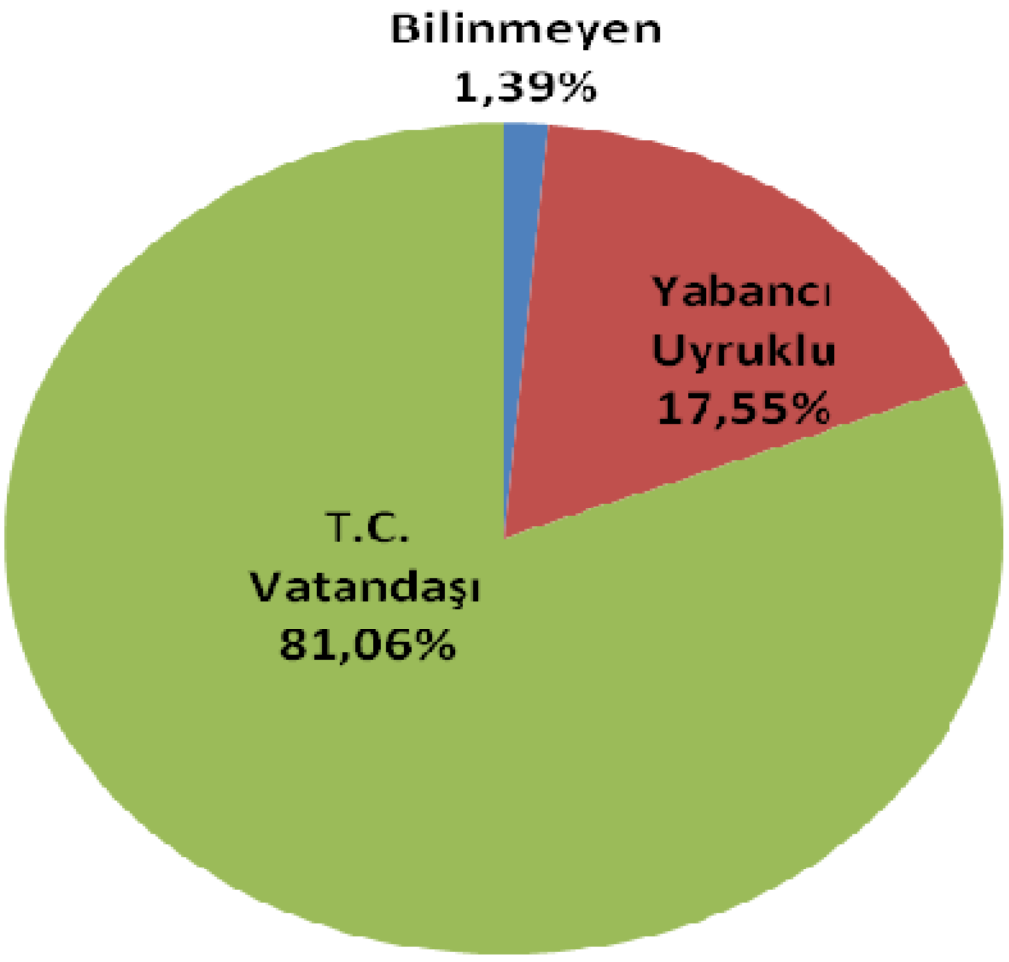

TEST PROSEDÜRÜ - 1

- Kan/organ donörleri **(zorunlu)**
- Kayıtlı seks çalışanları **(zorunlu)**
- Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezi başvuruları
- Evlilik öncesi danışmanlık başvuruları
- Sağlık kuruluşlarına kişisel başvurular
- Cerrahi girişim öncesi uygulanan testler

TEST PROSEDÜRÜ - 2

- İki adet “pozitif” HIV testi
- Western Blot testi pozitifliği
- (Doğrulama Merkezi tarafından konfirmasyon)
- Vaka bildirim Formu doldurulması **(D-86)**

TEST PROSEDÜRÜ - 3

- D-86 Formu klinisyen tarafından doldurulur
- Uluslararası kodlu bildirime uygun kodlama yapılır
- Klinisyen → İl Sağlık Müdürlüğü → Sağlık Bakanlığı
- Formun doldurulması ve ilgili birimlere iletimi sırasında, hasta mahremiyeti ve gizlilik esaslarına titizlikle uyulmalıdır.

DOĞRULAMA MERKEZLERİ

1. Ankara Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi
2. Ankara (Orta Anadolu) Kızılay Kan Merkezi
3. Gülhane Askeri Tıp Akademisi
4. İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi
5. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
6. İstanbul Deri ve Tenasül Hastalıkları Hastanesi
7. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi
8. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
9. İzmir Hıfzıssıhha Enstitüsü

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI GDT MERKEZLERİ

ANKARA

- Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Semt Polikliniği
- Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi

İSTANBUL

- Dr. Lütfi Kırdar Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi
- Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi
- Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi
- Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü
- Şişli Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü

İZMİR

- Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi
- Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi
- AIDS ile Mücadele Derneği

TRABZON
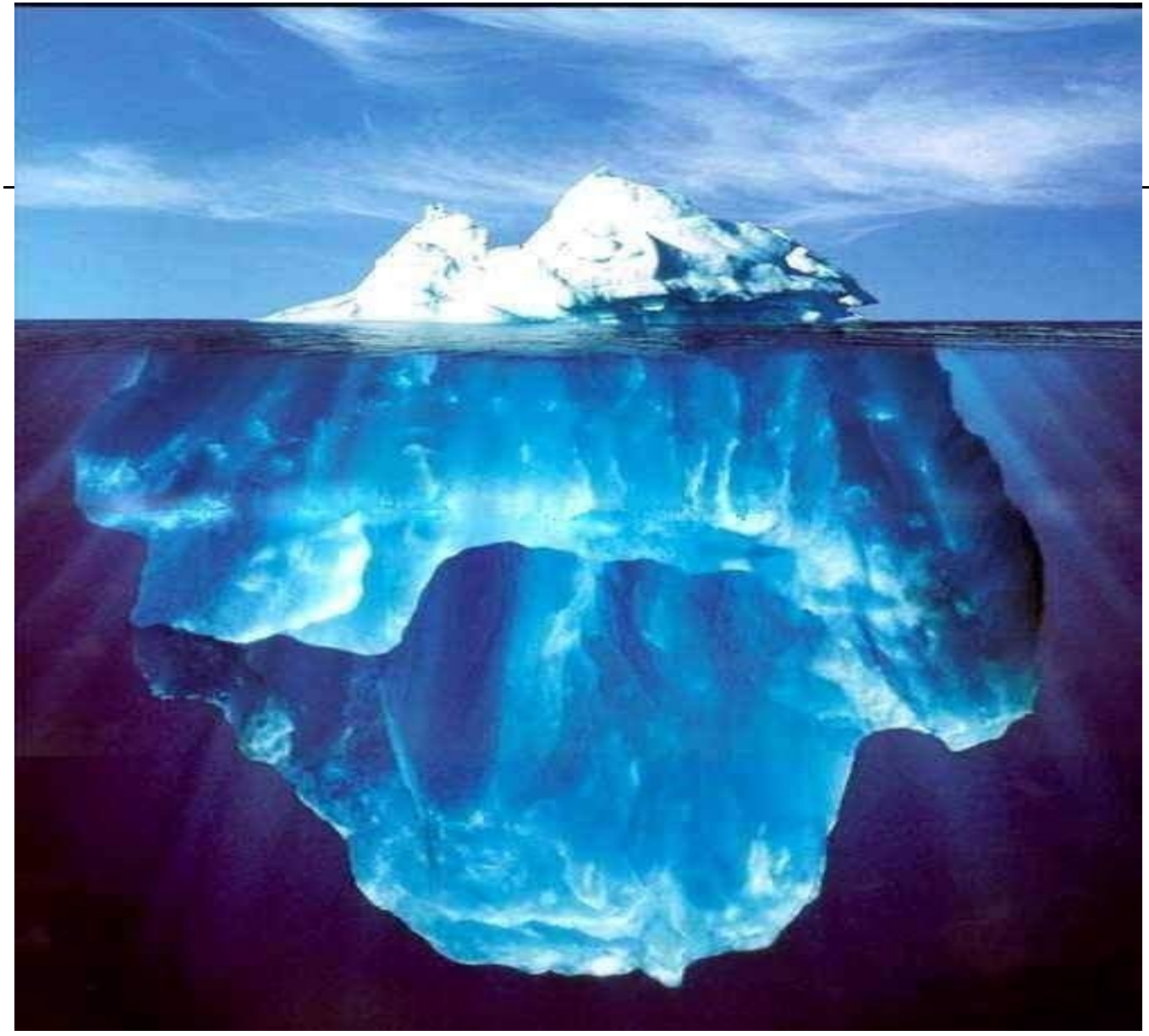
- Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi